

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Articulus IV. Quid debeat restitui pro illato stupro.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

hoc tantum possit detrahi, quod occisus vel mutilatus præsumi potest libenter daturus fuisse pro redemptione laboris. Ad quid teneatur ille, qui aliquem occidit, prævidens alteri imputandum esse homicidium, qui etiam ideo damnatus est passus, satis colligitur ex dictis n. 156. Denique circa casum, quo quis occidit inimicum suum putans esse feram, aut occidit Titium putans esse Sempronium, videri possunt dicta n. 200. & 201.

ARTICULUS IV.

Quid debeat restitui pro illato stupro.

Resp. Qui virginem per injuriam defloravit, 312
tenetur tantum rependere damnum, quod ei ex tali injuria est secutum, idque vel Matrimonio, vel damni æstimatione ad arbitrium prudentis, ut talem nimirum maritum inveniat, qualem manens virgo invenisset. V. Sanch. l. 7. de Matrim. d. 14. Fil. r. 32. n. 220. Unde resolves,

I. Præcisè pro sola virginitate non obligatur restitutio: Unde si stuprum mansit clam, aut non impedivit, quin æquè lautè nuberet, ad nihil tenetur stuprator. Less. l. 2. c. 10. n. 15. Bon. q. 4. de Matr. p. 7.

II. Item ad nihil tenetur, si defloravit consentientem, absque vi & fraude, vel promissione Matrimonii: quia non est facta injuria. Ib. & Trul. l. 7. c. 9. d. 2.

III. Si virginem importunis precibus flexit, nihil tenetur restituere, quia adhuc consentit

li-

liberè. Nisi fortè preces tales fuerint, ut cum vi
& coactione æquiparentur; ut si conjunctæ
fuerint cum minis, & metu reverentiali, v. g. si
fuit illius dominus, vir sit magnæ auctoritatis,
Trul. n. 4.

IV. Si per promissionem veram, vel fictam
Matrimonii eam flexit, tunc tenetur ducere
eam, quia in omni contractu, ubi alter ex parte
sua acceptavit & implevit, tenetur & alter im-
plere, etiamsi fictè contraxerit, quia tenebatur
ex justitia verè contrahere; cum alioqui omnia
humana commercia fraudibus paterent. Et id
quidem verum est, etiamsi stuprator Religio-
nem vovisset. *Less. d. 3. & 4. Tint. d. 3. n. 1. & 2.*

V. Non tamen tenetur fictus promissor eam
ducere, casu quo, 1. Is puellam valde notabili-
ter conditione excederet, vel verbis usus esset
fictionem facile indicantibus, 2. Si ipsa conscia
esset prædicti voti; quia tunc ipsa contraxisset
malâ fide. 3. Si ipse putavit esse virginem, cum
tamen non esset. 4. Si ex Matrimonio grave da-
mnum aut scandalum timeretur. 5. Si ipse jam
sacris initiatus est, aut alteri Matrimonio copu-
latus: tunc enim his casibus solùm teneretur
curare, ut æquè commodè nubat, modò antè
dicto; dando scilicet dotem, vel aliter, *V. Sanch.
l. 1. de Mat. di. 10. n. 1. & seqq. Trul. n. 3.*

A D D E N D A.

313 Q. 64. Quid præterea sit notandum circa restitu-
tionem pro stupro vel defloratione. *Re. Seqq. §. 1.* Stup-
rator dicitur, qui invitam; deflorator, qui con-
sentientem virginem corrumpit, ideoque plus
obligationis habet stuprator, nam licet puella
non

non fuerit virgo, si tamen communiter habebatur talis, & ex stupro secuta sit infamia vel difficultas major ad nuptias, stuprator tenetur compensare damna, uti cum communi *Nav. Az. Vasq. Lugo* d. 12. n. 15. Quod si virgo per stuprum corrupta nolit cum stupratore Matrimonium, hic tenetur dotem dare, quia debet puellæ manere libertas, qualis antea erat, ut nubat, cui velit, *Az. Less. Bonac. Turr. Lugo* n. 12. *Gob.* in Exp. t. 10. n. 217. contra *Covar. Mol.* & alios, qui dicunt eum satisfacere, si offerat se in maritum: si autem ipsa nollet dotem sed peteret eum maritum, *Azor* putat hunc teneri ducere, & *Lugo* n. 14. putat probabile, sed *Less.* l. 2. c. 10. n. 13. id negat, nam relicta ei tali libertate nubendi, cui volet, qualem antea habebat, satis est rem reduci ad æqualitatem, quod fit per assignatam dotem: nec tenetur dare totam dotem, sed solum addere, quantum sufficit, ut æquè bene nubat, sicuti antea nupsisset, uti habet communis cum *Lugo* n. 13. & *Gob.* n. 219. Si tamen non posset alio modo reparare injuriam, quàm ducendo, licet Matrimonium non promississet, teneretur ducere, uti habet communis; limitant *Lugo* n. 18. & *Tamb.* l. 7. c. 5. §. 3., nisi esset magnus excessus inter ipsum & ipsam, quia nec alia debita sunt necesseriò restituenda, quando longè plus expendere opus est, quàm sit valor ipsius debiti.

§. 2. Si Titius stuprum intulerit Cajæ sibi conjugineæ, nec possit dotare, multi apud *Sanch.* de Matr. l. 5. d. 5. n. 5. dicunt esse liberum, quamvis etiam promississet Matrimonium, quia hæc promissio erat de re illicita, ratione impedimenti; addunt non teneri petere dispensationem, quia

314

quia hoc non fuit adjectum promissioni, quam sententiam *Sanch. n. 7.* dicit esse probabilem, quando enim *Cap. 1. De adulteriis* dicitur, ut deflorans ducat defloratam, non est hic casus, ubi impedit consanguinitas, uti notat *Sanch. ibid. l. 8. d. 36. n. 12.*, nam sicuti qui obstructus voto castitatis, de quo deflorata scivit, non tenetur eam ducere aut petere dispensationem, uti habet sententia probabilis, ita & hic: nihilominus *Lugo in Resp. mor. l. 6. dub. 19.* probabilius docet Titium teneri ducere, si aliter non possit compensare damnum, quia damnum, quod *Caja* patitur, provenit ex iniuria *Titii*, quilibet autem tenetur reparare damnum ex iniuria sua proveniens; consequenter tenetur petere dispensationem, quia qui tenetur ad finem, tenetur ad media necessaria, uti fatetur *Sanch. n. 12.*

315 §. 3. Pro deflorata præsumitur in foro externo, quod fuerit virgo & quod sit seducta: si tamen non fuisset virgo, & deflorator adjudicaretur pœnæ, quia corrupisset virginem, hæc teneretur restituere, quia sciret sententiam nisi falsà præsumptione, *Panorm. Mol. Lugo n. 3.* Similiter si per metum justum inducta est, v. g. si deflorator dixit, quod vellet accusare de aliquo, de quo licetè accusare poterat, non tenetur quicquam restituere, quia ipsa consensit, ut hoc damnum vitaret, *Turr. Lugo n. 5.* Si tamen ipse propalaret deflorationem, teneretur ad damnum ob injuriam famæ læsæ, æquè ac si injustè deflorasset, *Mol. Lugo n. 6.*

316 §. 4. Si puella deflorata est absque promissione Matrimonii, *Less: in auct. v. Sponsalia cas. 3.* putat defloratorem posse per Judicem cogi, ut ducat,

ducatur, dicitque esse communem, & favet cap. 1. De adulteriis, sed alii cum Gob. à n. 202. probabilius dicunt id intelligi debere tantum de eo, qui deceptus, non autem, qui simplici petitione induxit, volenti enim nulla fit injuria: si tamen dominus vel Superior importunè petivisset, talis metus reverentialis videtur violentiæ æquivalere.

§. 5. Qui datâ spe Matrimonii induxit, tenetur in foro conscientiæ ducere etiam ante omnem sententiam, quia censetur tacitè promississe: neque licitum est parentibus impedire tale Matrimonium, alioquin impediunt executionem ejus, ad quod filius obligatur; neque puella tenetur expectare, v. g. ad triennium, donec parentes sponsi consentiant, quia tales promissiones, uti & vota, censentur fieri pro primo tempore commodo: adde talem teneri, etiamsi postmodum se obligasset ad servitium, quia hæc obligatio posterior non potest præjudicare priori, ita Less. suprâ. Quod si puella ad copulam tentata petierit, an me ducas, si fuero facta gravida? & Titius responderit, non deseram te, sicque deflorarit & imprægnarit, Titius tenebitur ducere, ut damnum repararet, in quod puella non consensit, nisi ex spe Matrimonii facta, Gob. n. 80. 222. & seqq.

§. 6. Qui datâ spe Matrimonii ex puella suscepit plures proles, tenetur eam ducere, uti dictum est, neque puella potest eam obligationem remittere, quia vel justitia vel saltem charitas & pietas in proles obligat, ut legitimentur, ne maneant infames & priventur hæreditate aliisque commodis, Lugo in Resp. mor. l. 1. dub. 44. n. 4.

§. 7.

- 319 §. 7. Si Cajus & Titius separatim promiserint Matrimonium Bertæ, sub conditione, si ex ipsis conciperet, & eodem ferè tempore copulam habuerint cum illa, ita ut ipsa nequeat discernere, è quo conceperit, nunc autem, ut honorem salvet, velit nubere uni, meritò dubitatur, an aliquem & quem possit cogere ad Matrimonium secum, nam si cogat Cajum, fortè faciet ei injuriam, & prolem supposititiam è Titio conceptam illi afferet; atque idem est, si Titium cogat. *Si dicas*, posse cogere, quem volet, uterque enim reus est, cum uterque per suum peccatum sit causa illius dubii: *Contrà* est, nam neuter scivit de altero, è contrà Berta scivit de utroque, quem admittit, ergo potiùs malitia Bertæ est causa illius dubii, unde videtur potiùs Berta amisisse jus cogendi alterutrum, cum dicere non possit, multò minùs probare se ex hoc vel illo determinatè concepisse: an autem unus illorum teneatur admittere vel alere prolem, dictum est p. 1. n. 704.
- 320 §. 8. Si votum castitatis vel Religionis fiat post deflorationem & promissionem Matrimonii, communis & vera sententia est contra paucos, quòd deflorator teneatur ducere, jam enim antecedenter erat jus strictum puellæ acquisitum ergo votum superveniens non obstat illi obligationi, sicuti non obstat, si rem alteri debitam voveres dare pauperibus. Si autem votum præcesserit, *Hurt. Perez & Gob. n. 100.* negant defloratorem teneri ducere, si aliter possit compensare damna & impedire infamiam; idem docent *Nav. Laym. Dian. & alii apud Lugo n. 40.*, etiam si non posset aliter compensare damna, quia materia promissionis erat illicita ob votum, ergo promissio

missio illa videtur fuisse invalida : *Vasq. Sanch. Con. Tann. Castrop. Lugo, Tamb. Haun. Jhs. t. 4. d. 3. n. 93.* melius dicunt defloreatorem teneri ducere puellam, si hæc fuerit voti ignara, quia obligatio gratuita ex religione debet cedere obligationi onerosæ ex justitia, & aliàs qui vovisset omnia bona sua dare pauperibus, si postea gravissima damna aliis inferret, satisfaceret dando pauperibus, quod nemo dicit : putant quidem aliqui tale votum ab initio habuisse hanc conditionem implicitam, nisi gravior obligatio supervenerit, ideoque Deum aliter non acceptasse, sed abstrahendo ab hoc dicendum est defloreatorem teneri petere dispensationem voti, quia quivis tenetur adhibere media ordinaria ad reparandum jus alienum injustè læsum, sicuti si Religiosus intulerit damnum, & possit illud resarcire petitâ à Prælato veniâ, utique tenetur hanc petere. Quòd si puella fuisset conscia voti, defloreator videtur liber, uti probabiliter tenent *Less. & Sanch.* apud *Lugo* n. 50., & deberet puella suæ imprudentiæ imputare, quòd consensisset aut credidisset promittenti; *Lugo* tamen etiam probabiliter putat adhuc teneri dispensationem petere, quia promittendo Matrimonium credi poterat, quòd se obligaret ad tollenda, si posset, illius impedimenta, quale erat impedimentum voti.

§. 9. Qui datâ fide Matrimonii defloravit consanguineam consciam impedimenti, in quo non solet dispensari nisi ex gravissimis causis, si hæc absint, ad nihil tenetur; si autem in eo dispensari soleat ex causa, & hæc causa absit, etiam ad nihil tenetur, quia dispensatio sine causa peti

non potest, nec prodest, si falsa causa afferatur, *Sanch. de Matrim. l. 5. d. 5. n. 3.* Si autem causa illa adsit, & ille sub conditione dispensationis promiserit, multi tam Juristæ quàm Theologi apud *Sanch. n. 5.* adhuc dicunt ad nihil teneri, & hoc probabile agnoscit *Sanch.*, quia talis conditio in iure censetur impossibilis, cum pendeat à sola voluntate Principis, sitque præterea contra jus ordinarium & legem communem. Alii apud eundem *Sanch. n. 12.* dicunt promissionem esse quidem validam, sed posse ad nutum ab utroque revocari, etiam altero invito, ante & post dispensationem obtentam, nisi hac obtentâ ratificetur consensus, non aliter atque sponsalia impuberum, promissio enim illa non debet esse ita irrevocabilis, uti esset, si fieret à personis non impeditis; *Sanch.* tamen aliique plurimi cum *Lugo n. 53.* probabilius dicunt promissionem valere, adeoque defloratorem tenent obtentâ dispensatione, imò obligari petere, quia totum, quod promittitur, est licitum & possibile, quod enim pendet à voluntate Principis non censetur impossibile, quando concedi solet, uti hic fit. Quòd si promissio fuisset absoluta sine mentione dispensationis, *Sanch. n. 26.* aliique dicunt esse invalidam, quia quod promittitur, est illicitum, sed *Lugo n. 54.* meritò contradicit, si impedimentum utrique fuerit notum, idemque sentiunt multi apud *Sanch. n. 25.*, quia taciti & expressi eadem est vis, & conditio, quæ de jure necessaria est ad valorem actûs promissi, semper intelligitur promissioni inclusa, ergo etiam hic promittens censetur dixisse, si fieri possit, potest
autem

autem fieri per dispensationem, sicuti si Religiosus alteri promittat dare aliquid, semper intelligitur, habitâ facultate Prælati, ad quam petendam se obligat, quia sine ea nihil dare potest.

§. 10. Qui defloravit puellam, non tenetur 322
hujus parentibus ratione infamiæ, nec pro eo, quod dos ei augeri debeat, uti habent *Mol. Less. Lugo n. 8. Gob. n. 215. Jlls. n. 90. contra Az. Nav. & alios*, quia puella tali juri vel debito resignare potest absque consensu parentum, censeturque resignare, liberè consentiendo in copulam, sicuti Ordo religiosus non habet jus, ut Religiosus non peccet, quamvis Ordo inde infametur: habent tamen tam parentes quàm Ordo jus, ut si peccatum sit occultum, non propaletur cum sua infamia, quia hoc non officit libertati peccantium; possuntque etiam puella & Religiosus prævidentes ex peccato suo talem infamiam redundaturam, peccare contra charitatem aut contra pietatem in suos, uti omnes fatentur.

§. 11. Si puella corrupta, quando erat in periculo non bene nubendi, accepit aliquid à corruptore, aut contraxit de aliquo pretio accipiendo, quamvis postea æquè bene nubat, potest retinere, aut exigere id, de quo contractum est, quia subivit periculum pretio isto iustè æstimatum, *Lugo n. 17. Jlls. n. 71. Si autem corrupta moriatur, antequam tempus nubendi advenierit, corruptor ad nihil tenetur hæredibus, nisi pactum vel sententia Judicis præcessisset, Less. Vasq. Turr. Lugo & Jlls. supra.*

§. 12. Si deflorator fictè jurarit inire Matrimonium, quamvis puella sciverit eum esse conditionis superioris, *Mol. & alii apud Sanch. de*

Matr. l. 1. d. 9. n. 8. dicunt obligari, quia sic censetur renunciassse juri conditionis suæ; sed negant alii cum *Lugo* n. 22., quia juramentum non obligat ultra intentionem jurantis, secundum dicta p. 1. n. 321., ergo si non habuit intentionem se obligandi, non obligatur; tenetur tamen de damnis per injustam fictionem datis. Quod si puella nescit esse superioris conditionis, ideo que suspicari non potuerit, quod fingeret, multum cum *Vasq.* probabiliter docent debere duci, negant tamen alii cum *Sanch. & Lugo* n. 32., qui debitor, etiam ex delicto, non tenetur cum tanto & tam inæquali damno servare promissum, sed sufficit dotare, vel facere, ut nubat tali, qualem putabat esse corruptorem: si tamen serio promississet, tum ratione promissionis deberetur totus ille excessus, ad quem dandum voluisset obligare conscius suæ conditionis: si autem puella semiplenè tantum advertere potuit fictionem, aliqui dicunt fingentem teneri tantum ad partem, sed probabilius est teneri ad totum, quia si cuti semiplena advertentia non sufficit ad valorem contractus, ita nec ad valorem renunciationis sui juris, & sicuti si debitor semiplenè advertenter remisisset tibi debitum, adhuc teneretur solvere, ita & hic, *Lugo* n. 30.

325 §. 13. Quando corruptor fictè promissit alicui, quam falsò putabat esse virginem, si ipsa dixit se virginem, fictè promittens ad nihil tenetur, quia fraus fraude compensatur: si autem ipsa non dixit, sed ille ex errore suo putavit esse virginem, adhuc putat *Less.* ad nihil teneri, quia etiam si serio promississet, ad nihil teneretur, quando id deprehenderet: hinc *Henriq. & Sanch.*
de

de Matr. l. 1. d. 10. n. 24. dicunt, si fictè promiserit viduæ non virgini & ita adduxit ad copulam, non teneri ducere, nam non tenebatur ex iustitiâ habere verum consensum, quia copula ista non erat digna pretio talis consensûs, nisi mulier illa fuisset valde honesta & ideo subiret periculum postea non inveniendi alias nuptias, uti notat *Lugo* n. 34., qui n. 24. cum aliis dicit, licet mulier talis non dixerit se virginem, attamen corruptorem teneri, non quidem ad tantum, quantum si esset virgo, attamen ad tantum, quantum deteriorata est, aut quanti apud improbos valet talis usus corporis, sicuti si à me acceperis vestem putans esse pretiosorem, ideoque promiseris 20., si postea deprehendas non fuisse tam pretiosam, non teneris quidem ad 20., sed ad hoc, quanti valebat.

§. 14. Si deflorata postea iterum fornicetur cum alio, qui sub ficta promissione defloravit, ad nihil tenetur, quia si seriò promississet, cessaret obligatio, jam autem tenetur tantum ratione fictionis, à cuius debito liberatur per sequentem puellæ fornicationem: limitat tamen *Lugo* n. 26., nisi deflorator procurasset fornicationem cum alio, ut sic ab obligatione liberaretur, tum enim per fraudem fuisset iniusta causa illius peccati, ex quo peteret excusationem. 326

§. 15. Si puella sciverit quidem adesse impedimentum Matrimonii, sed deflorator fictè promittens innuerit de dispensatione, quæ facile obtineri posset, tenetur procuratâ dispensatione ducere, quia puella prudenter credere potuit esse seri-um, adeoq; quod se obligare voluerit ad dispensationem petendam, secundum dicta n. 321. 327

328 §. 16. Si Titius sub promissione Matrimonii defloravit Cajam, & Caia postea nolit Matrimonium, Titius ad nihil tenetur, nisi finxisset se melioris notabiliter conditionis, quàm erat, tum enim ob fraudem meritò repelleretur, & aliter per dotem teneretur compensare damnum; si autem Caia vellet, sed Cajæ parentes impedirent. *Nav. Silv. Henriq. Vasq.* dicunt defloratorem teneri dotare, ne puella sine culpa sua damnum patiatur, sed *Sanch. & Lugo* n. 29. id negant, quia Titius non obligavit se ad conjugium vel dotem pro electione Cajæ, sed determinatè ad conjugium, ergo si per ipsum non stet, quominus incurratur conjugium, satisfecit.

329 §. 17. Qui fictè promisit & ita induxit ad turpes tantum tactus patiendos, communiter ad nihil tenetur; fieri tamen potest, ut, si innotescat, teneatur ducere, uti rectè *Lugo* n. 27. Imò quamvis nec corrupta nec tacta sit, si tamen ex ficta spe Matrimonii adducta est ad talem familiaritatem, ut sit subitura famæ jacturam & damnum, nunc ducatur, erit obligatio ducendi, uti rectè *Sanch. & Lugo* n. 48. Nec satis erit ducere, sed consummari debet Matrimonium; neque licitum erit in Religionem ingredi, uti tenet *Lugo* n. 48. contra *Pontium & Dianam* p. 2. t. 4. R. 203., Ratio est, quia sic non resarciretur damnum, per fraudem ex nimia ista familiaritate causatum, maneret enim prudens suspicio admixtæ antehac copulæ.

330 §. 18. Si deflorator neget se habuisse copulam, & deflorata juret ipsum habuisse, nihil potest credi, quia asserenti incumbit probatio, neque hic in propria causa admittitur iuramentum
supple-

suppletorium probationis, quamvis deflorata
 esset prænobilis & hactenus habita pro honesta,
 & etiamsi ipse fateretur intercessisse familiarita-
 tem, aut etiam de nocte, dummodo extra lectum,
 fuisse versatum cum illa & impudicè attigisse, per
 hoc enim necdum fit semi-probatio, præsertim
 cum sic daretur occasio puellis sibi alligandi alios
 ditiores vel nobiliores, ita cum aliis *Gobat. t. 10.*
à n. 186. contra Fabrum & alios. Quòd si alterutri
 credendum esset, juramentum masculino potius
 quàm foeminae esset deferendum, tum quia sexus
 virilis magis ad veritatem propensus est, tum et-
 iam quia foemina aetrix ob fornicationem incipit
 esse infamis, *Menoch. & alii cum Gob. n. 189.* Quan-
 donam sit violenta aut vehemens præsumptio
 copulae habitae, vide dicenda l. 4. n. 1439. &
 1445.

ARTICULUS V.

Quid debeat restitui pro adulterio.

Resp. Cùm ex adulterio damnificari possint³³⁸
 conjux alter, & proles legitimæ, circa sustenta-
 tionem, hæreditatem, &c. patet, quòd uterque³³⁸
 adulterans, natâ eis prole, debeant, cum id da-
 mnum causent, eatenus restituere, quatenus³³⁸
 possunt sine detrimento altioris boni, & causa-
 tione majoris mali. *Est communis. Vid. Lay. l. 3.³³⁸*
t. 3. p. 3. c. 14. Unde resolves,

I. Quod attinet ad ipsam adulteram, ordi-
 nariè non tenetur prodere, quòd proles ejus³³⁸
 spuria sit: nam & viro suo tristitiam, & sui odi-
 um,